

Ministru prezidenta Valda Dombrovska uzruna konferencē „Eiropas Savienības enerģētikas politika – pašvaldību loma, uzdevumi un atbildība tās ieviešanā”

Ministru prezidenta Valda Dombrovska uzruna "Energoefektivitātes veicināšanas politika Latvijā"

Augsti godātais komisāra kungs, goda viesi, pašvaldību pārstāvji, dāmas un kungi!

Pateicos par uzaicinājumu piedalīties šajā svarīgajā konferencē, kas veltīta energoefektivitātes jautājumiem.

Enerģētikas nozīmi mūsdienu pasaulē ir grūti pārvērtēt. Enerģija vistiešākā veidā ietekmē ekonomiku, valsts iedzīvotājus un uzņēmējus. Stabilitāte energoapgādē ir būtisks priekšnoteikums veiksmīgai saimnieciskajai darbībai. Bez enerģijas izmantošanas nav iedomājama neviena cilvēka dzīve. Ikvienai valstij ir būtiski stiprināt tās enerģētisko neatkarību, lai garantētu saviem pilsoņiem enerģijas pieejamību.

Attīstoties zinātnes tehnoloģijām, enerģijas resursu loks nepārtraukti paplašinās. Arī energoefektivitāte ir netiešs energoresurss, jo enerģijas taupīšana palīdz apmierināt cilvēces vajadzību pēc enerģijas tādā mērā, kā samazina tās nepieciešamo apjomu.

Šobrīd ekonomiskā situācija ir pasliktinājusies ne tikai Latvijā, bet daudzās pasaules valstīs. Pasaules ekonomiskā krīze arvien vairāk ietekmē situāciju daudzās ekonomikas nozarēs. Taču ikviena krīze dod iespēju izvērtēt padarīto un rast motivāciju jauniem izaicinājumiem.

Tāpēc turpmākajos gados lielu uzmanību veltīsim energoresursu piegādes ceļu diversifikācijai, energoefektivitātei un vietējo, pamatā atjaunojamo energoresursu plašākai izmantošanai. Enerģētiskās koksnes plašāka izmantošana uzlabos situāciju arī kokrūpniecības nozarē. Šie mērķi ir iekļauti Latvijas enerģētikas pamatnostādņēs 2007.-2017.gadam.

Baltijas valstu energoapgādes drošuma paaugstināšana ir arī Eiropas Savienības prioritāte. Eiropas Padomes pagājušā gada oktobra sanāksmē tika pieņemts lēmums par speciālas „ceļa kartes” izstrādāšanu, lai sekmētu Baltijas valstu enerģētikas tirgu iekļaušanos kopējā Eiropas Savienības enerģētikas tirgū. Šis plāns būs vērsts uz aktīvāku starpvalstu savienojumu izveidi, tādējādi likvidējot Baltijas valstu izolētību.

Energoefektivitāte neapšaubāmi ir viena no mūsu enerģētikas politikas prioritātēm, jo vislētākā un „tīrākā” ir tā kilovatstunda, kas nav patērēta, tātad nav arī saražota. Šodien energoefektivitāte nav tikai moderns termins, bez tās paaugstināšanas nav iedomājams tālākais tehnikas progress.

Pat bez savulaik augstajām un nepastāvīgajām naftas cenām un šī brīža ekonomiskās krīzes, kas izraisījusi tautsaimniecības kritumu Latvijā un citās Eiropas valstīs, mums ir pietiekami daudz iemeslu izveidot spēcīgu programmu energoefektivitātes veicināšanai visos līmeņos:

1. Konkurētspēja un stratēģija. Saskaņā ar daudziem pētījumiem, Eiropas Savienībā ar rentablām metodēm varētu ietaupīt vismaz 20% no tās pašreizējā enerģijas patēriņa;
2. Vides aizsardzība un Kioto saistības. Bez šaubām, enerģijas taupīšana ir visātrākais un visefektīvākais veids, kā samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, kā arī uzlabot gaisa kvalitāti, jo īpaši blīvi apdzīvotās vietās;
3. Piegādes drošība. Ņemot vērā pašreizējās tendences, Eiropas Savienība 2030. gadā 90 % apjomā no naftas pieprasījuma un attiecīgi 80% apjomā no gāzes pieprasījuma būs atkarīga no importa. Šobrīd nav iespējams paredzēt kādas būs naftas un gāzes cenas pēc 5 , 10 vai 20 gadiem. Tāpēc energoefektivitāte ir viena no galvenajām metodēm, lai vispirms noturētu enerģijas pieprasījumu pašreizējā līmenī un pakāpeniski to samazinātu. Tas būtu ievērojams ieguldījums saskaņotas un līdzsvarotas politikas veidošanā, kas veicinātu arī energoapgādes drošību.

Eiropas Savienība 2020. gadam ir noteikusi tā saucamos 20-20-20 mērķus – samazināt siltumnīcefekta izraisošo gāzu emisiju par 20% salīdzinot ar emisiju līmeni 1990.gadā. Eiropas Savienības kopējam atjaunojamo energoresursu īpatsvaram energoresursu gala patēriņā jāsastāda 20 % un energoefektivitātes pasākumu rezultātā jāpanāk 20% ietaupījums no pašreizējā enerģijas patēriņa.

Eiropas Savienības Zaļā grāmata par Energoefektivitāti mēģina identificēt tās nepilnības, kas pašlaik traucē iegūt šo rentablu efektivitāti - piemēram, atbilstošu iniciatīvu, informācijas, pieejamu finansēšanas mehānismu trūkums.

Arī Latvijā arvien vairāk tiek domāts par pasākumiem energoefektivitātes paaugstināšanai. Vēl pirms Eiropas Savienība bija nodefinējusi savus mērķus, Ekonomikas ministrija jau 2005.gadā, sagatavojot jauno enerģētikas politikas plānošanas dokumentu „Latvijas enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007.-2016.gadam”, iestrādāja tajā konkrētus mērķus un nepieciešamo finansējumu energoefektivitātes pasākumu realizēšanai.

Valdība ir apstiprinājusi Latvijas Pirmo nacionālās energoefektivitātes rīcības plānu 2008.-2010.gadam.

Energoresursu un enerģijas izmantošanas efektivitātes paaugstināšana ražošanas, transportēšanas un patēriņa posmos ir viens no galvenajiem valsts attīstības un enerģētikas politikas uzdevumiem. Tā risināšana pozitīvi ietekmēs gan enerģijas apgādes drošību, gan klimata pārmaiņu samazināšanu, gan arī valsts ekonomikas konkurētspēju.

Energoefektivitātes jomā risināmie uzdevumi pamatā ir saistīti ar komunālās infrastruktūras kvalitātes uzlabošanu, nelietderīgu energoresursu izmantošanas novēršanu kā arī vienotas atbalsta politikas izstrādāšanu energoefektivitātes paaugstināšanai ēkās un siltumapgādes uzņēmumu sistēmās.

Enerģijas efektivitātes paaugstināšanas un enerģijas taupīšanas stratēģijām ir jābūt balstītām uz kopēju valsts stratēģiju, kur būtiskākie instrumenti ir nodokļu politika un dažādi atbalsta mehānismi.

Energoefektivitātes pasākumi atšķiras pēc nepieciešamo investīciju apjoma, to atmaksāšanās laika un realizācijas sarežģītības. Tomēr pirms jebkura investīciju ietilpīga pasākuma realizācijas ir nepieciešams veikt enerģijas patēriņa novērtējumu

jeb auditu.

Laika posmā līdz 2020. gadam jāsamazina īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās (no 220-250 kWh/m²/gadā uz 150 kWh/m²/gadā). Energoefektivitātes potenciāla apgūšanai dzīvojamajā sektorā nepieciešamās investīcijas ir novērtētas 1,1 miljarda latu apmērā.

Laika posmā līdz 2016. gadam vidējo efektivitātes līmeni siltumenerģijas ražošanas iekārtām valstī jāpaaugstina no 68% uz 80%-90%. Šī mērķa sasniegšanai siltumavotos (bez koģenerācijas stacijām) ir jāinvestē 110 miljoni latu.

Laika posmā līdz 2016. gadam vidējo valsts siltumenerģijas zudumu līmeni siltumenerģijas pārvades un sadales tīklos jāsamazina no 18% uz 14%. Siltumtīklu rekonstrukcijai nepieciešamās investīcijas tuvāko 10 gadu periodā veido aptuveni 100 milj. Ls.

Vislabākos investīciju izmantošanas efektivitātes rādītājus iespējams sasniegt, paralēli veicot pasākumus enerģijas ražošanā, t.sk. koģenerācijas attīstīšanā, pārvades, sadales un patēriņa posmos. Šādā veidā iespējams maksimāli samazināt enerģijas zudumus ēkās un pārvades sistēmās, optimizēt enerģijas ražošanas procesu, ietaupīt kurināmo un citas izejvielas, kā arī samazināt kaitīgās emisijas.

Saskaņā ar Nacionālā attīstības plāna nostādnēm šobrīd tiek sagatavoti nepieciešamie dokumenti, lai piesaistītu mērķu sasniegšanai nepieciešamo finansējuma daļu no Eiropas reģionālās attīstības fonda, Kohēzijas fonda, Strukturālajiem fondiem un valsts līdzfinansējuma. Energoefektivitātes pasākumiem paredzēts novirzīt arī daļu no valstij piederošo siltumnīcefekta gāzu emisijas vienību pārdošanas rezultātā gūtajiem ieņēmumiem.

Atbalstam investīcijām energoefektivitātes paaugstināšanai dzīvojamajā sektorā un atjaunojamo energoresursu plašākai izmantošanai visu veidu siltumapgādē ir jābūt pieejamam neatkarīgi no īpašuma formas un patērētāju grupas (mājsaimniecība, komersants, publiskais sektors). Atbalsts investīcijām energoefektivitātes paaugstināšanai dzīvojamajā sektorā tiks sniegts saskaņā ar ēku energoaudita rezultātā izstrādāto ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu plānu.

Tā kā mājsaimniecībā tiek plānots vislielākais energoefektivitātes uzlabošanas potenciāls, tad valdība par šī brīža prioritāti enerģētikas jomā ir noteikusi māju siltināšanu. Liels potenciāls enerģijas ietaupījumam ir arī pakalpojumu, rūpniecības un transporta sektorā. 2701 GWh ir kopējais aprēķinātais energoietaupījuma mērķis mājsaimniecībās 2016. gadā. Ir apzināts šobrīd pieejamais finansējums un sagatavota nepieciešamā dokumentācija, lai jau tuvākajā laikā varētu uzsākt pirmo projektu realizāciju.

Nav šaubu, ka šobrīd paredzētais finansējums ir nepietiekams, lai īstenotu plānotos mērķus pilnā apjomā, taču ir būtiski uzsākt šo procesu, lai jau tuvākajā laikā sasniegtu pirmos rezultātus.

Paldies par uzmanību!